

SXEDIO.80F

23.4.1880: Ο ΓΟΥΛΛΙΑΜ ΓΛΑΔΣΤΩΝ ΚΕΡΔΙΖΕΙ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ ΚΑΙ Ο ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΛΑΟΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΖΕΙ ΓΙΑ ΤΗ ΝΙΚΗ ΤΟΥ. ΟΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΗ ΛΑΡΝΑΚΑ ΜΑΖΙ ΜΕ ΔΟΘΕΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟΝ ΙΕΡΟ ΝΑΟ ΑΓΙΟΥ ΛΑΖΑΡΟΥ. ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΙ ΠΥΡΟΒΟΛΙΣΜΟΙ ΣΤΟΝ ΑΕΡΑ ΣΕ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΣΤΗ ΛΑΡΝΑΚΑ

Τον Απρίλη του **1880** οι Φιλελεύθεροι νίκησαν τους Συντηρητικούς του Ντισραήλι στις εκλογές και στην πρωθυπουργία ανερχόταν ο φιλέλληνας Γουίλλιαμ Γλάδστων.

Η άνοδος του θεωρήθηκε ως σημαντικός σταθμός για τους Κυπρίους οι οποίοι πανηγύρισαν με την καρδιά τους την εκλογή του γιατί πρόσβεπαν ότι θα εφάρμοζε εκείνα που υποσχόταν, δηλαδή θα παραχωρούσε την Κύπρο στην Ελλάδα όπως είχε γίνει με τα νησιά του Ιονίου που είχαν ενωθεί με την Ελλάδα, με τη σύμφωνη γνώμη της Αγγλίας.

Οι Κύπριοι διάβάζαν με μεγάλη ικανοποίηση τους προεκλογικούς λόγους του Γλάδστων, ο οποίος είχε μελετήσει όσο πολύ λίγοι βρετανοί τους αρχαίους συγγραφείς και ο οποίος σύμφωνα με την εφημερίδα "Κλειώ" είχε αναφέρει σε μια συγκέντρωση στη Σκωτία, απ' όπου καταγόταν:

"Οι Κύπριοι αποστρέφονται την αγγλικήν αρχήν και εναγωνίως караδοκούσαν την ώρα κατά την οποία θα ενωθούν με τους ομαίμονες και ομόθησκους αδελφούς τους. Οι Κύπριοι έχουν τις ίδιες εθνικές ορμές, τις οποίες έχουν και οι Επτανήσιοι, απ' ότου δε η Αγγλία αναγκάστηκε να συμφωνήσει με την ένωση των Ιονίων νήσων με την Ελλάδα, είναι επόμενο ότι ούτε το εθνικό φρόνημα των Κυπρίων θα μπορέσει να περιστείλει στο μέλλον.

Συνεχίζοντας τώρα την επίκριση εναντίον των Τόρηδων αναφέρω λίγα για την Κύπρο: Ο τρόπος με τον οποίο καταλήφθηκε η νήσος είναι επαίσχυντος. Και πολυτιμότεη να ήταν σε μας η προσάρτηση της, η μέθοδος της προσάρτησης ατίμασε τον αγγλικό

χαρακτήρα, γιατί αθέτισε έγκυρους διεθνείς συνθήκες.

Οι Τόρηδες απάτησαν και την Αγγλία και την Ευρώπη, γιατί ενέργησαν "εν κρυπτώ και παραβύσιω". Μωροί είναι όσοι πιστεύουν ότι η Κύπρος θα αποβεί ποτέ πρωτοβάθμιος αγγλικός ναύσταθμος ή οπλοστάσιο, προσφέροντας έτσι νέα περιττά χρηματικά βάρη, ενώ η Αγγλία έχει σε όλη την υψηλή περισσότερο από όσα χρειάζεται ασφαλή ορμητήρια.

Τι δε να πω για την εγκαινιασθείσα στη νήσο δεσποτική αρχή ίπου οι κάτοικοι της είναι οι περισσότερο φιλόπονοι και ειρηνικοί από όλους τους ανθρώπους;

Ο νυν αρμοστής είναι χρηστός και επιτήδειος πολλές φορές δε λέχθηκε ότι είναι αγαθος δεσπότης και ευεργετεί τους υπ' αυτον (υπηκόους) ποικιλότροπα.

Δυσφορώ όμως για το ότι το όνομα της Αγγλίας συνδυάζεται με δεσποτική αρχή, σε λαό ανεξάρτητο και πολιτισμένο. Δυσφορώ γιατί ο Αρμοστής έχει άδεια να εξορίζει από τη νήσο οποιονδήποτε χωρίς ανάκριση και με απλή συμφωνία του συμβουλίου του.

Δεν αρνούμαι ότι η υλική κατάσταση της νήσου θα βελτιωθεί υπό την αγγλική αρχή, όπως άλλοτε εκείνη της Επτανήσου. Αλλά οι Έλληνες ποθούσαν την Ένωση τους με τους αδελφούς τους αντί δε να εγυνωμονούν τους Αγγλους τους είπαν περισσότερες από μια φορά να φύγουν από εκεί. Πλανώνται όσοι λέγουν ότι η Κύπρος εξασφαλίζει την ινδική οδό. Εφόσον η Αγγλία δεσπόζει των θαλασσών, δεσπόζει και των θέσεων πολύ ευκολότερα παρά εάν κατέχει σε κάθε εικοστό μίλι μια νήσο καθ' όλη τη γραμμή μέχρι την Ινδική. Απόδειξη των λόγων μου είναι ότι οι θρίαμβος της Αγγλίας εναντίον τους Βοναπάρτη".

Πραγματικά οι Κύπριοι πανηγύρισαν τη νίκη του Γλάδστωνα με την καρδιά τους. Οι πανηγηρισμοί όμως συνοδεύονταν και με εκδηλώσεις υπέρ της Ελλάδας και της ένωσης μετην Ελλάδα. Η εφημερίδα "Νέον Κίτιον", σε κύριο άρθρο της έγραφε στις **29/10** Απριλίου **1980**:

"Μετά την νίκη των φιλελευθέρων δεν είναι μακράν η εποχή καθ'ην η πατρίς ημών διοικηθήσεται, σύμφωνα τη δικαιοσύνη και τη ελευθερία.

Ο Κυπριακός λαός έχει καθήκον να ενθουσιάσῃ σήμερον, διότι οι εντός ολίγου ερχόμενοι εις τα πράγματα, εισίν αυτοί εκείνοι, οίτινες τσαύτας επερωτήσεις εν τη αγγλική Βουλή, τσαύτας ενεργείας εποιήσατο υπέρ του ζητήματος εκείνου, όπως ενδιαφέρει πάντα Έλληνα. Αυτοί είναι εκείνοι οίτινες εταράσσοντο, άμα εμάνθανον την παραμικράν εκτροπήν των ενταύθα διοικούντων και αυτόκλητοι υπό των φιλελευθέρων μόνον αρχών των εμφορούμενοι, εκηρύσσοντο υπερασπισταί και προστάται του αδικουμένου και επετίθεντο μ' όλην την δύναμιν του λόγου των κατά του αδικούντος. Οι Κύπριοι προ πολλού κατείχον που έγκειται το αληθές συμφέρον των και από πέρισυ ενθουσιώσι υπέρ των μεγάλων εκείνων ανδρών της Αγγλίας του Αρτιγκτώνος, τους Γλάδστωνος, του Γράμβιλ, του Αρκουρτ, του Φόρστερ, του Βράϊτ, του Δίλκε και λοιπών ομοφρόνων των".

Οι πανηγυρισμοί των Κυπρίων δεν είχαν τελειωμό. Η εφημερίδα "Νέον Κίτιον" του Θεόδουλου Κωνσταντινίδη έδινε ευρεία δημοσιότητα στις διάφορες εκδηλώσεις σε όλες τις πόλεις.

Ο ίδιος μάλιστα ο πρωτοπόρος δημοσιογράφος μίλησε και σε συγκέντρωση στη Λάρνακα.

Έτσι στις 9 Μαΐου η εφημερίδα του έδωσε την πιο κάτω εικόνα απο τις εκδηλώσεις στη Λάρνακα όπου εκδιδόταν:

"Ζήτω το αγγλικόν Έθνος,

Ζήτω η Αυτού Μεγαλειότης η βασίλισσα Βικτώρια,

Ζήτησαν οι Φιλελεύθεροι,

Ζήτω ο Γλάδστων.

Από του παρελθόντος Σαββάτου αι κραυγαί αύται αντιχούν καθ' όλην την νήσον ημών και ο ελληνικός κυπριακός λαός ην ανάστατος. Δοξολογίαι και φωταψίαι, επιδείξεις και χοροί, λόγοι πανηγυρικοί και συγχαρητήρια τηλεγραφήματα ήσαν αι

μόνοι σκέψεις των συμπατριωτών μας, οίτινες ιδιαιτέρως τε και δημοσίως έχαιρον και εν αιθουσίω επανηγύριζον. Είναι αληθές ευχάριστον να βλέπει τις ένα λαόν καθ' ην ημέραν ή οι εθνικοί του πόθοι εκπληρούνται ή πιστεύει ότι το μελλον του εν τοις χερσί μεγάλου ανδρός έσσειται ευδαίμον και λαμπρόν.

Αλλ' ίνα η χαρά και ο ενθουσιασμός κορυφωθώσιν εν τη στιγμή της ελπίδος πρέπει να υποφέρει ο λαός και τοσούτω μάλιστα, ώστε ή πριν λύπει απελπισία του να ισοβαρώσι τη μελλούση χαρά και ελπίδι του.

Μόλις το τηλεγραφικόν σύρμα διεβίβασαν ημίν την παρελθούσαν Παρασκευήν την ευχάριστον όντως διά πάντα Ελληνα είδησιν ότι ο Γλάδστων προσεκλήθη να σχηματίση Υπουργείον (υπουργικό συμβούλιο) και η πόλις ημών ήλλαξεν ευθύς όψιν. Πάσα εργασία επαύσατο, πάντες συνηθοίσθησαν εν τη εκκλησία του Αγίου Λαζάρου, ένθα εψάλη δοξολογία χοροστατούντος και της Α. Π. του Μητροπολίτου Κιτίου, όστις εξεφώνησεν κατάλληλον τη περιστάσει λόγον μετά το πέρας του οποίου ο λαός ήρξατο να ζητωκραυγάζη οι κώδωνες να ηχώσιν και πυροβολισμοί να ρίπτωνται προς τιμήν του φιλέλληνος τούτου ανδρός, ούτινος το όνομα μόνον ήρκει ίνα κορυφώση τον ενθουσιασμόν και το μέλλον προς τα πολιτικά αδιαφόρου.

Είδομεν ιδίοις όμμασι απλούς χωρικούς ζητωκραυγάζοντας ενθουσιωδώς και εκ περιεργίας ηρωτήσαμεν αυτούς διατί χαίρονται. Διατί απήντησαν, ο Γλάδστων αγαπά την Ελλάδα και τους Ελληνας.

Ο λαός μετά την δοξολογίαν κατηυθύνθη εις το διοικητήριον. Ο κ. Φίσνερ διοικητής ημών, υπεδέξατο ευγενέστατα, την προς αυτόν παρουσιασθείσαν πενταμελή επιτροπήν και απηύθυνεν αυτή λίαν ενθαρρυντικούς λόγους, ούτος άμα έμαθεν ο λαός εζητωκραύγαζε πάλιν και αρξάμενος να ψάλλη τα εθνικά του ελληνικά άσματα έμπλεος χαράς εις το ελληνικόν πρεξενείον ζητωκραυγάσας δε υπέρ του Εθνους του και της Αυτού Μεγαλειότητος του βασιλέως Γεωργίου, ήκουσε τούσδε τους φρονίμους λόγους ους ο Πρόξενος της Ελλάδος κ. Ηλίας Βασιλειάδης απηύθυνεν

αυτών από του εξόστου του:

"Φίλοι ομοεθνείς,

Χαίρω διά τη εκδήλωσιν ταύτην των αισθημάτων σας. Ας δείξωμεν ότι ανήκομεν εις Έθνος πεπολιτισμένον, ότι είμεθα φίλοι της τάξεως και της ευνομίας και ότι εσόμεθα εσαεί ευγνώμονες προς τους περιφανείς φιλέλληνας άνδρας τους εργαζομένους το αγαθόν υπέρ της ταλαιπωρουμένης και καταπιεζομένης ανθρωπότητας".

Την επιούσαν δε επιτροπή του αναγνωστηρίου Κιτιεύς ετοιχοκόλλησεν τήνδε την ειδοποίησιν:

"Την εσπέραν ταύτην το αναγνωστήριον ημών εορτάζον την εν τοις πράγμασι άνοδον των Φιλελευθέρων φωταγωγηθήσετε και περί την 9ην ώραν εκφωνηθήσεται εν τη αιθούση αυτού λόγος, κατάλληλος τη περιστάσει. Προσκαλούνται άπαντες οι συμπολίται ημών, ίνα παρευρεθώσιν εν τη εορτή ημών ταύτη".

Και όντως την εσπέραν το αναγνωστήριον ην λαμπρώς φωταγωγημένον και περί την 9ην ώραν το πλήθος ην τοσοούτον, ώστε ου μόνον πάντα τα δωμάτια αυτού ήσαν πλήρη, αλλά και το προαύλιον και άπασα η προ αυτού οδός, πλείστοι δ' όσοι Αγγλοι ετίμησαν διά της παρουσίας των τους την εν τοις πράγμασι άνοδον Γλάδστωνος εορτάζοντας Ελληνας και πολλοί ευρωπαϊοι συμπολίται των. Ο κ. Θ. Κωνσταντινίδης εξεφώνησε λόγον ούτινος το θέμα ην παραλληλισμός των αρχών και της Πολιτείας του Μπήκονσφιλντ και Γλάδστωνος. Μη δυνάμενοι ως εκ του στενού χώρου του φύλλου μας να δημοσιεύσωμεν αυτόν ολόκληρον παρατιθέμεθα μόνον τάσδε περικοπάς αίτινες αρκούν πιστεύομεν διαφωτίσωμεν τους εν τω εξωτερικώ συνδρομητάς ημών περί των αισθημάτων του ελληνικού Κυπριακού λαού.

"Χθες το τηλεγραφικόν σύρμα ανήγγειλεν ημίν την χαρμόσυνον είδησιν ότι οι αποδικιμάζοντες την πολιτείαν και διαγωγήν του (του πρώην πρωθυπουργού) εκλήθησαν υπό της σεπτής ανάσσης, ην σώζει ο Θεός, ίνα αναλαμβάνοντες την αρχήν δείξωσι τη υψηλίω οποίος τις ειναί αληθώς ο αγγλικός λαός και οποίαν σωτήριον επιρροήν οφείλει να εξασκή εν τοις

ευρωπαϊούς ανακτοβουλίους (χειροκροτήματα). Η είσοδος αυτή και μόνη ήρκει να αναπτερώσει τας ελπίδας μας και να παρηγορήσει την δύστινον μητέρα ημών, ήτις προ δύο ήδη ετών, ανοικτάς έχει τας αγκάλας και μετά δακρυβρέκτων εκ χαράς οφθαλμών περιμένει δύο έτη αυτής θυγατέρα.

Αλλ' όταν εμάθομεν ότι ο αναλαμβάνων την διεύθυνσιν των σπουδαίων της Μεγάλης Βρετανίας συμφερόντων είναι αυτός εκείνος ο ανήρ όστις επέδωσε την επτάνησον τη μητρί της (χεροκροτήματα και ζητωκραυγαί) όστις εκάστοτε κατεκεραυνόβολει διά της θείας όντως ευγλωττίας του τον αντίπαλον αυτού επί πολλών άλλων, αλλά και επί τη τροπή ην ήθελε δώσει εις την λύσιν του ελληνοτουρκικού ζητήματος, όστις διεμαρτυρήθη τοςάκις κατά των δρακοντείων εκείνων νόμων ούς τα όργανά του εθέσπισαν εν τη ιδία ημών πατρίδι, και κατά του τρόπου του διοικείν ελληνικόν ανεπτυγμένον λαόν, ούτινος τους εθνικούς πόθους, πρώτος αυτός κατενόησεν (χειροκροτήσεις) όταν εμάθομεν λέγω ότι ο μεγάλος πολιτικός και ο σοφός ανήρ όστις εκλήθη να επανορθώσει τα εκούσια του τέως Πρωθυπουργού σφάλματα, είναι ο Γλάδστων, ο Γλάδστων (ζητωκραυγαί) η χαρά ημών δε και των ομοφύλων μας δεν έχει όρια, και ο ενθουσιασμός μας εκορυφώθη.

Αρα δικαίως εορτάζομεν σήμεραν, δικαίως χαίρομεν, δικαίως ενθουσιώμεν. Ο αποδούς τη Ελλάδι την Επτάνησον, ο επιποθών να διευθετήσει ότι τάχιον τα ελληνικά όρια, ο κηρύξας ότι ο ελληνικός Κυπριακός λαός είναι άξιος καλύτερας τύχης, έρχεται εις τα πράγματα και ημείς πρέπει να σταυρώσωμεν τας χείρας. Αλλ' έχουσιν άδικον, μέγα άδικον, οι ούτω φρονούντες. Είδομεν την πολιτείαν του πρώην Πρωθυπουργού, κατενοήσαμεν τα προς ημάς αισθήματά του, εδοκιμάσαμεν τέλος τας αρετάς του. Αλλ' υπήρξαν στιγμαί καθ' ας και αι λέξεις "προτιμότεροι οι Τούρκοι" πολλάκις διέφυγον των χειλέων μας. Ουδέν έμενεν ημίν να ελπίσωμεν. Και σήμεραν θεωρείται παράδοξον διατί πανηγυρίζομεν και διατί αγνοούμεν

πως να εκδηλώσωμεν την χαράν και τον εθουσιασμόν μας.

Ελληνες,

Ο μέγας της Αγγλίας πολίτης, ο μέγας πολιτικός, ο σοφός ανήρ, ο φιλέλλην Άγγλος, ήλθε τέλος εις τα πράγματα. Χαίρεσθε, πανηγυρίζετε και δίδοντες εν τη φωνή ημών τον ζωηρότερον τόνον επιφωνείτε: Ζήτω το αγγλικόν Έθνος, ζήτω η βασιλίσσα, ζήτωσαν ο Φιλελεύθεροι, ζήτω ο Γλάδστων

Οι ακροαταί συγκινημένοι κατήλθον του Αναγνωστηρίου και λαμπαδηφορούντες μετέβησαν εις το διοικητήριον ένθα επανελήφθησαν αι ζωηρότεραι, αι αυταί ζωτωκραυγαί και ίτοι επεισόδιον έλαβε χώραν και ίτοι απαξιούμεν να δημοσιεύσωμεν, διότι κατ' ουδέν επηρέασε τον υπέρ της νέας φιλελληνικής, φιλελευθέρως Κυβερνήσεως της Αγγλίας ενθουσιασμόν μας. Μάλιστα επαυξηθείς ούτος εκράτησε τον λαόν περισσοτέραν ώραν περί του διοικητηρίου, εξ' ου κατηθύνθη εις το αυστριακόν προξενείον, ζωτωκραυγάσας υπέρ της Αυστρίας και του αξίως αντιπροσωπεύοντος αυτήν τη ημετέρα πατρίδι κ. Ιωσήφ Πασκοτίνι, εις το γαλλικόν προξενείον, ζωτωκραυγάσας υπέρ της ευγενούς Γαλλίας, του κ. Γαμβέτα, του κ. Γκρεβί και του Βάδδικτων, του κ. Φρεϊσυνέ και λοιπών φιλελλήνων και τελευταίον εις το ελληνικόν προξενείον ψάλλον το του Σωλωμού "απ' τα κόκκαλα βγαλμένη" και ζωτωκραυγάζων υπέρ του Έθνους.

Ελησμονήσαμεν να γράψωμεν ότι πριν της λαμπαδηφορίας εστάλη τω κ. Γλάδστωνι ο τηλεγράφος ούτος:

" Ελληνικός πληθυσμός διαμερίσματος Λάρνακος, συγχαίρει ελληνικόν λαόν και νέαν Κυβέρνησιν ενθουσιόντος δε πανηγυρίζει νίκην Φιλελευθέρων, τσοούτων γενναιοφρόνως προσταστευόντων δικαιώματα ελληνικής φυλής"

Υπογραφή Βαλσαμάκης

(Μεταγλώττιση)

"Ζήτω το αγγλικό Έθνος,
Ζήτω η Αυτού Μεγαλειότης η βασίλισσα
Βικτώρια,
Ζήτω οι Φιλελεύθεροι,
Ζήτω ο Γλάδστων.

Από του παρελθόντος Σαββάτου οι κραυγές αυτές αντιχούν καθ' όλη τη νήσο μας και ο ελληνικός κυπριακός λαός ήταν ανάστατος. Δοξολογίες και φωταψίες, επιδείξεις και χοροί, λόγοι πανηγυρικοί και συγχαρητήρια τηλεγραφήματα ήσαν οι μόνες σκέψεις των συμπατριωτών μας, οι οποίες και ιδιαιτέρως και δημοσίως έχαιραν και σε αίθουσες πανηγύριζαν. Είναι αληθές ευχάριστο να βλέπει κάποιος σε ένα λαό την ημέρα κατά την οποία ή οι εθνικοί του πόθοι εκπληρούνται ή πιστεύει ότι το μέλλον του στα χέρια μεγάλου ανδρός θα είναι ευδαίμον και λαμπρόν.

Αλλά όπως η χαρά και ο ενθουσιασμός κορυφωθούν στη στιγμή της ελπίδας πρέπει να υποφέρει ο λαός και τόσο μάλιστα, ώστε ή πριν λύπη απελπισία του να ισοβαρούν με τη χαρά και ελπίδα του μέλλοντος.

Μόλις το τηλεγραφικό σύρμα μας διεβίβασαν την παρελθούσα Παρασκευή την ευχάριστη όντως για κάθε Έλληνα είδηση ότι ο Γλάδστων προσκλήθηκε να σχηματίσει Υπουργείο (υπουργικό συμβούλιο) και η πόλη μας άλλαξε ευθύς όψη. Κάθε εργασία έπαυσε, όλοι συνηθροίσθησαν στην εκκλησία του Αγίου Λαζάρου, όπου εψάλη δοξολογία χοροστατούντος και της Α. Π. του Μητροπολίτη Κιτίου, ο οποίος εκφώνησε κατάλληλη την περίσταση λόγο μετά το πέρας του οποίου ο λαός άρχισε να ζητωκραυγάζει, οι κώδωνες να ηχούν και πυροβολισμοί να ρίπτονται προς τιμή του φιλέλληνα αυτού άνδρα, του οποίου το όνομα μόνον αρκούσε να κορυφώσει τον ενθουσιασμό και το μέλλον προς τα πολιτικά αδιάφορο.

Είδαμε με τα μάτια μας απλούς χωρικούς ζητωκραυγάζοντες ενθουσιωδώς και από περιέργια

ρωτήσαμε αυτούς γιατί χαίρονται. Γιατί απάντησαν, ο Γλάδστων αγαπά την Ελλάδα και τους Έλληνες.

Ο λαός μετά τη δοξολογία κατευθύνθηκε στο διοικητήριο. Ο κ. Φίσερ διοικητής μας, υποδέχθηκε ευγενέστατα, την παρουσιασθείσαν προς αυτόν πενταμελή επιτροπή και απηύθυνε σ' αυτήν πολυενθαρρυντικούς λόγους, μόλις αυτός έμαθε ότι ο λαός ζητωκραύγαζε πάλι και αφού άρχισε να ψάλλει τα εθνικά του ελληνικά τραγούδια έμπλεος χαράς στο ελληνικό προξενείο και ζητωκραύγασε υπέρ του Έθνους του και της Αυτού Μεγαλειότητας του βασιλέα Γεωργίου, άκουσε τούς δε φρόνιμους λόγους τους οποίους ο απηύθυνε ο Πρόξενος της Ελλάδος κ. Ηλίας Βασιλειάδης από τον εξόστη του:

"Φίλοι ομοεθνείς,

Χαίρω για την εκδήλωση αυτή των αισθημάτων σας. Ας δείξουμε ότι ανήκουμε σε Έθνος πολιτισμένο, ότι είμαστε φίλοι της τάξης και της ευνομίας και ότι θα είμαστε για πάντα ευγνώμονες προς τους περιφανείς φιλέλληνες άνδρες τους εργαζόμενους το αγαθό υπέρ της ταλαιπωρούμενης και καταπιεζόμενης ανθρωπότητας".

Την επομένη δε επιτροπή του αναγνωστήριου Κιτιεύς ετοιχοκόλλησε δε τήν εξής ειδοποίηση:

"Το βράδυ αυτό το αναγνωστήριο μας εορτάζοντας την άνοδο στα πράγματα των φιλελευθέρων θα φωταγωγηθεί και γύρω στις 9 θα εκφωνηθεί στην αίθουσα του λόγος, κατάλληλος με την περίσταση. Προσκαλούνται όλοι οι συμπολίτες μας, για να παρευρεθούν στην εορτή μας αυτή".

Και όντως το βράδυ το αναγνωστήριο ήταν φωταγωγημένο λαμπρά και γύρω στις 9 η ώρα το πλήθος ήταν τόσο, ώστε όχι μόνο όλα τα δωμάτια του ήταν πλήρη, αλλά και το προαύλιο και όλη η οδός μπροστά του, πολλοί δε όσοι Αγγλοι και πολλοί ευρωπαίοι συμπολίτες τους, τίμησαν με την παρουσία τους, τους εορτάζοντες στην άνοδο στα πράγματα του Γλάδστωνα. Ο κ. Θ. Κωνσταντινίδης εκφώνησε λόγο του οποίου το θέμα ήταν παραλληλισμός των αρχών και της Πολιτείας

του Μπήκονσφιλντ και του Γλάδστωνα. Μη δυνάμενοι λόγω στενότητας χώρου στο φύλλο μας να δημοσιεύσουμε αυτόν ολόκληρο παραθέτουμε μόνο τις πιο κάτω περικοπές οι οποίες αρκούν πιστεύουμε να δια φωτίσουμε τους συνδρομητές μας στο εξωτερικό για τα αισθήματα του ελληνικού Κυπριακού λαού.

"Χθες το τηλεγραφικό σύρμα μας ανήγγειλε την χαρμόσυνη είδηση ότι οι αποδικιμάζοντες την πολιτεία και διαγωγή του (του πρώην πρωθυπουργού) κλήθηκαν από τη σεπτή άνασσα, την οποία ας σώζει ο Θεός, ώστε αναλαμβάνοντας την αρχή δείξουν στην υψηλίο ποιος είναι αληθώς ο αγγλικός λαός και ποιαν σωτήρια επιρροή οφείλει να εξασκεί στα ευρωπαϊκά ανακτοβούλια (χειροκροτήματα). Η είσοδος αυτή και μόνη αρκούσε να αναπτρώσει τις ελπίδες μας και να παρηγορήσει τη δύστινο μητέρα μας, η οποία πριν από δύο ήδη έτη, έχει ανοικτές τις αγκάλες και με δακρύβρεκτα από χαρά μάτια περιμένει δύο έτη ...τη θυγατέρα.

Αλλά όταν μάθαμε ότι ο αναλαμβάνων τη διεύθυνση των σπουδαίων συμφερόντων της Μεγάλης Βρετανίας είναι αυτός εκείνος ο άνδρας ο οποίος επέδωσε την επτάνησο στη μητέρα της (χειροκροτήματα και ζητωκραυγές) ο οποίος εκάστοτε κατεκεραυνοβόλούσε με τη θεία όντως ευγλωττία του τον αντίπαλο του σε πολλά άλλα, αλλά και στην τροπή την οποία ήθελε να δώσει στη λύση του ελληνοτουρκικού ζητήματος, ο οποίος διαμαρτυρήθηκε τόσες φορές κατά των δρακόντειων εκείνων νόμων τους οποίους τα όργανά του θέσπισαν στην ίδια μας πατρίδα, και κατά τον τρόπο του να διοικεί ελληνικό ανεπτυγμένο λαό, του οποίου τους εθνικούς πόθους, πρώτος αυτός κατενόησεν (χειροκροτήσεις) όταν μάθαμε λέγω ότι ο μεγάλος πολιτικός και ο σοφός άνδρας ο οποίος κλήθηκε να επανορθώσει τα εκούσια σφάλματα του τέως Πρωθυπουργού, είναι ο Γλάδστων, ο Γλάδστων (ζητωκραυγαί) η χαρά μας δε και των ομοφύλων μας δεν έχει όρια, και ο ενθουσιασμός μας κορυφώθηκε.

Αρα δίκαια εορτάζομεν σήμερα, δίκαια χαίρομεν, δίκαια ενθουσιώμεν. Αυτός που απέδωσε στην Ελλάδα την Επτάνησο, ο επιποθών να διευθετήσει ότι γρήγορα τα ελληνικά όρια, αυτός που κήρυξε ότι ο ελληνικός Κυπριακός λαός είναι άξιος καλύτερης τύχης, έρχεται στα πράγματα και εμείς πρέπει να σταυρώσουμε τα χέρια. Αλλά έχουν άδικο, μεγάλο άδικο, αυτοί που φρονούν έτσι. Είδαμε την πολιτεία του πρώην Πρωθυπουργού, κατανοήσαμε τα προς αισθήματά του σε μας, δοκιμάσαμε τέλος τις αρετές του. Αλλά υπήρξαν στιγμές κατά τις οποίες και οι λέξεις "προτιμότεροι οι Τούρκοι" πολλές φορές διέφυγαν από τα χείλη μας. Τίποτε δεν μας έμενε να ελπίσουμε. Και σήμερα θεωρείται παράδοξο γιατί πανηγυρίζουμε και γιατί αγνοούμε πως να εκδηλώσουμε την χαρά και τον εθουσιασμό μας.

Ελληνες,

Ο μέγας πολίτης της Αγγλίας, ο μεγάλος πολιτικός, ο σοφός άνδρας, ο φιλέλληνας Αγγλος, ήλθε τέλος στα πράγματα. Χαίρεσθε, πανηγυρίζετε και δίδοντες στη φωνή μας το ζηρότερο τόνο επιφωνείτε: Ζήτω το αγγλικό Έθνος, ζήτω η βασίλισσα, ζήτω ο Φιλελεύθεροι, ζήτω ο Γλάδστων.

Οι ακροατές συγκινημένοι κατήλθαν από το Αναγνωστήριο και λαμπαδηφορούντες μετέβησαν στο διοικητήριο όπου επαναλήφθηκαν οι ζηρότερες, οι ίδιες ζωτωκραυγές παρόλον τοι συνέβη επεισόδιο, απαξιούμε να το δημοσιεύσουμε, διότι κατ' ουδένα δεν επηρέασε τον ενθουσιασμό μας υπέρ της νέας φιλελληνικής, φιλελεύθερης Κυβέρνησης της Αγγλίας. Μάλιστα επαυξηθείς αυτός κράτησε το λαό περισσότερη ώρα στο διοικητήριο, από το οποίο κατευθύνθηκε στο αυστριακό προξενείο, αφού ζωτωκραύγασε υπέρ της Αυστρίας και του Ιωσήφ Πασκοτίνι, που άξια αντιπροσωπεύει την πατρίδα μας, στο γαλλικό προξενείο, και αφού ζωτωκραύγασε υπέρ της ευγενούς Γαλλίας, του κ. Γαμβέτα, του κ. Γκρεβί και του Βάδδικτων, του κ. Φρεϊσυνέ και άλλων

φιλελλήνων και τελευταίο στο ελληνικό προξενείο ψάλλοντας το "απ' τα κόκκαλα βγαλμένη" του Σολωμού και ζητωκραυγάζοντας υπέρ του Έθνους.

Ελησμονήσαμε να γράψουμε ότι πριν από τη λαμπαδηφορία στάληκε στον κ. Γλάδσωνα ο τηλεγράφος αυτός:

" Ελληνικός πληθυσμός διαμερίσματος Λάρνακας, συγχαίρει ελληνικό λαό και νέα Κυβέρνηση ενθουσιόντος δε πανηγυρίζει νίκη Φιλελευθέρων, η οποία τόσο γενναιόφρονα προστατεύει δικαιώματα ελληνικής φυλής"

Υπογραφή Βαλσαμάκης

Στη δοξολογία που έγινε στην εκκλησία του Αγίου Λαζάρου είχε μιλήσει ο Μητροπολίτης Κιτίου Κυπριανός, ο οποίος είχε πολύ καλά λόγια να πει κι' αυτός για τον Γλάδσωνα και έκαμε το πλήθος να παραληρεί από ενθουσιασμό. Είπε ο Κυπριανός, ο οποίος ήταν ο μόνος άνθρωπος που τα είχε βάλει με τον πανίσχυρο διοικητή της Λεμεσού Φαλκ Ουάρρεν κατά το **1879**:

"Από εβδομάδων τινών ήδη ηκούετο ψίθυρος τις ασυνήθης, εν τη νήσω ημών. Και κατ' αρχάς μεν διεδίδοντο από στόματος εις στόμα οι λόγοι του δεινός ή δεινός των διαπρεπών ρητόρων από τας πόλεις και τα χωρία της νήσου, συνοδευόμενον με μειδίαμα όπερ δεν ήτο πλέον πικρόν. Μυστηριώδες προαίσθημα και ελπίδες φαιδραί ανεγεννήθησαν και πριν εις όλων τας καρδίας χωρίς να δύνανται άπαντες να δώσωμεν εαυτοίς τον λόγον της μυστηριώδους ταύτης χαράς της αορίστου ταύτης ελπίδος. Ιδού δε σημερον εις ολίγας στιγμάς από της αφίξεως του τηλεγραφήματος δι' ου ευαγγελίζεται ημίν ότι ο Γλάδσων, ο πάνυ εδέχθη την Πρωθυπουργίαν, άπαντες ημείς αφέντες πάσαν εργασίαν και ενασχόλησιν συνερρεύσατε από τας συνοικίας και τη αγοράν εις τον ιερόν ναόν ως κύμματα πολυκλείστου θαλάσσης και εδοξολογήσατε τον ύψιστον.

Ποίον άραγε το πανίσχυρον εκείνον ελατήριο, όπερ επροξένισε την αυτήν οίωνει ένστικτον ορμήν

εις διαφόρους ηλικίας, εις διαφόρους κράσεις, εις αμφοτέρα τα φύλα και ώθησεν ημάς εις τον ναόν ει μη καγώ ως ημείς φίλιτατοι μου χριστιανοί, εν τη αυτή νεφέλη και καταπλημμυρείτε και η εμή καρδιά από των αυτών ζωηροτάτων αισθημάτων, ως και η ημετέρα και εν τοιαύτη καταστάσει δεν εξηγεί τι απακριβώς τα προ των οφθαλμών του φαινόμενα, αλλ' απαιτώνται ούτως ειπείν νοϊ και παλλούσι καρδιά συλλαμβάνων μίαν εξήγησιν και ιδού ο Μέγας Γλάδστων και οι περηφανείς συνάδελφοί του, οσάκις εποιήσαντο λόγον περί της φιλιότητος ημών πατρίδος, οι λόγοι των δεν ήταν ειρωνεία, δεν ήταν μομφή, καθ' ημών... αλλά παρήγοροι λόγοι συμπαθείας. Διεμαρτυρήθησαν δε πλειστάκις κατά του εξευτελιστικού τρόπου ου εποιήσαντο χρήσιν και εγνωμάτευσαν ουχί άπαξ και εν τη Βουλή και έπειτα, όταν δεν υφίστατο η Βουλή εις επήκοον του ευγενούς αγγλικού λαού χειροκροτούντες, ότι εσμέν άξιοι καλυτέρας τύχης.

Ιδού η αιτία της χαράς ήτις κατεπλημμύρισε τας καρδιάς ολοκλήρου του ελληνικού πληθυσμού της Κύπρου ανά τας πόλεις και τα χωρία κατά τας εβδομάδας ταύτας. Πρώτον μεν επί τη βαθμηδόν τεκμηριουμένη μελλούση υπερισχύσει του φιλανθρώπου κόμματος, ούτινος προΐίστανται οι Γλάδστωνες, οι Γράμβοι, οι Αρτιγκτων, οι Δίλκε και η λοιπή πλειάς των μεγάλων ανδρών μεγάλου Εθνους.

Αλλά και διατί συνερρεύσατε αθρώοι εις τον ναόν τούτον. Το αισθένεσθε. Το γνωρίζετε πάντες. Ο νέος Πρωθυπουργός είναι χριστιανός πράγματι και ουχί κατ' όνομα μόνον. Πιστεύει εις τον θεόν και εις το μονογενή αυτού υιόν, ούτινος φέρομεν πάντες την προσωυμίαν και διά τούτο συνερρεύσατε εις τον ναόν, του Χριστού, όπως ευχαριστήσητε αυτόν επί τη αναδείξει του φιλανθρώπου και χριστιανικού Γλάδστωνος εις την πρωθυπουργίαν και ότι έχετε απεριόριστον εμπιστοσύνην εις την ειλικρίνειαν των αρχών αυτού τε και του κόμματος του.

Αι δε αρχαί αύται είναι αι αρχαί της φιλανθρωπίας, της αυστηράς δικαιοσύνης προς πάντας μικρούς τε και μεγάλους. Είναι και αυτή η μεγάλη

αρχή της ισότητας εν τω ανήκοντι μέτρω των δικαιωμάτων της διά του αίματος του Ιησού Χριστού αδελφοποιηθείσης αι αδελφοποιουμένης ανθρωπότητας, συμπάσης. Ναι, χριστιανοί αδελφοί, δυνάμεθα να εκδηλώσωμεν ανεπιφυλάκτως την άπλετον χαράν μας και της εξεδηλώσαμεν, μη φοβούμενοι πλέον απογοήτευσιν συνήλθομεν και τον παρελθόντα Ιούνιον εν τω ιερώ τούτω χώρω επί τη εορτή της Αυτής Μεγαλειότητος της σεπτής Ανάσσης. Αλλά τω ενθυμείσθε, αφ' ενός μεν ο τρόπος καθ' ον προετάθη εν τω μέσω ημών προσκεκλημένος ο διοικητής Λάρνακος και μετά την τελετήν συμπεριφορά αυτού προς ημάς κατά την ημέραν εκείνην αφ' ετέρου δε η ιδέα ότι ακριβώς μετά την δοξολογίαν εκείνων θα με κατευοδώνετε εις Λεμησσόν, όπου εκαλούμην να αποδείξω τα δεινοπαθήματα του αναξίως πάσχοντος Κυπριακού λαού, ων την πραγματικότητα μόνος ο τότε Κ. Αρμωστής ηγνόει, επάγωνε το μειδίαμα επί των χειλέων ημών.

Αλλ' εκείνα παρήλθον και παρήλθον ανεπιστρεπτί. Εσμέν βέβαιοι. Θεός φυλαττει την βασίλισσαν. Ζήτηω το βρετανικόν Έθνος. Ζήτηω ο Γλάδστων, Αρτιγκων, Γράμβιλ και ζήτησαν πάντες οι φιλελεύθεροι.

(Μεταγλώττιση)

"Εδώ και κάποιες εβδομάδες ήδη ακουόταν κάποιος ασυνήθης ψίθυρος, στη νήσο μας. Και κατ' αρχάς μεν διεδίδονταν από στόματος σε στόμα οι λόγοι του τάδε ή του τάδε από τους διαπρεπείς ρήτορες από τις πόλεις και τα χωριά της νήσου, συνοδευόμενο με μειδίαμα το οποίο δεν ήταν πλέον πικρό. Μυστηριώδες προαίσθημα και ελπίδες φαιδρές αναγεννήθηκαν και πριν σε όλων τις καρδιές χωρίς να μπορούν όλοι να δώσωμε στους εαυτούς μας το λόγο της μυστηριώδους αυτής χαράς της άοριστης αυτής ελπίδας. Ιδού δε σήμερα σε λίγες στιγμές από την άφιξη του τηλεγραφήματος με το οποίο μας ενημερώνει ότι ο Γλάδστων, δέχθηκε την Πρωθυπουργία, όλοι

εμείς αφού αφήσατε κάθε εργασία και ενασχόληση συνερρεύσατε από τις συνοικίες και την αγορά στον ιερό ναό ως κύμματα πολύκλειστης θάλασσας και δοξολογήσετε τον ύψιστο.

Ποιο άραγε το πανίσχυρο εκείνο ελατήριο, το οποίο προξένισε την ιδίαν οιωνεί ένστικτη ορμή σε διάφορες ηλικίες, σε διάφορες κράσεις, και στα δυο φύλα και μας όθησε στο ναό εάν όχι κι' εγώ όπως κι εσείς φίλτατοι μου χριστιανοί, στην ιδία νεφέλη και καταπλημμυρείτε και η καρδιά μου από τα ίδια ζωηρότατα αισθήματα, όπως και η δική μας και σε τέτοια κατάσταση δεν εξηγεί τι απακριβώς τα φαινόμενα ενώπιον των οφθαλμών του, αλλ' απαιτούνται για να λεχθεί με νουν και πάλλουσαν καρδιά συλλαμβάνοντας μια εξήγηση και ιδού ο Μέγας Γλάδστων και οι περηφανείς συνάδελφοί του, όταν εκάμετε λόγο για τη φίλτατη μας πατρίδα, οι λόγοι τους δεν ήταν ειρωνεία, δεν ήταν μομφή, εναντίον μας.... αλλά παρήγοροι λόγοι συμπάθειας. Διαμαρτυρήθηκαν δε πολλές φορές κατά του εξευτελιστικού τρόπου, τον οποίο έκαμαν χρήση και εγνωμάτευσαν όχι μια φορά και στη Βουλή και έπειτα, όταν δεν υφίστατο η Βουλή σε επήκοο του ευγενούς αγγλικού λαού χειροκροτούντες, ότι είμαστε άξιοι καλύτερης τύχης.

Ιδού η αιτία της χαράς η οποία κατεπλημμύρισε τις καρδιές ολόκληρου του ελληνικού πληθυσμού της Κύπρου ανά τις πόλεις και τα χωριά κατά τις εβδομάδες αυτές. Πρώτον μεν στη βαθμηδόν τεκμηριούμενη να υπερισχύσει στο μέλλον του φιλόανθρωπου κόμματος, του οποίου προΐστανται οι Γλάδστωνες, οι Γράμβοι, οι Αρτιγκτων, οι Δίλκε και η λοιπή πλειάδα των μεγάλων ανδρών μεγάλου Έθνους.

Αλλά και γιατί συνερρεύσατε αθρόοι στο ναό αυτό. Το αισθάνεσθε. Το γνωρίζετε όλοι. Ο νέος Πρωθυπουργός είναι χριστιανός πράγματι και όχι κατ' όνομα μόνο. Πιστεύει στο θεό και στο γιο του τον μονογενή, του οποίου φέρομε όλοι την προσωνομία και για τούτο συνερρεύσατε στο ναό του Χριστού, όπως

ευχαριστήσετε αυτόν για την ανάδειξη του φιλόανθρωπου και χριστιανικού Γλάδστωνος στην πρωθυπουργία και ότι έχετε απεριόριστη εμπιστοσύνη στην ειλικρίνεια των αρχών του και του κόμματος του.

Οι δε αρχές αυτές είναι οι αρχές της φιλανθρωπίας, της αυστηρής δικαιοσύνης προς όλους, και μικρούς και μεγάλους. Είναι και αυτή η μεγάλη αρχή της ισότητας στο μέτρο των δικαιωμάτων της που της ανήκουν με το αίμα του Ιησού Χριστού αδελφοποιηθείσης και αδελφοποιουμένης ανθρωπότητας όλης. Ναι, χριστιανοί αδελφοί, μπορούμε να εκδηλώσουμε ανεπιφύλακτα την άπλετη χαρά μας και την εκδηλώσαμε, μη φοβούμενοι πλέον απογοήτευση συνήλθαμε και τον παρελθόντα Ιούνιο στο ιερό αυτό χώρο για τη γιορτή της Αυτής Μεγαλειότητας της σεπτής Ανασσας. Αλλά το ενθυμείσθε, αφ' ενός μεν ο τρόπος κατά τον οποίο προτάθηκε στο μέσο μας προσκεκλημένος ο διοικητής Λάρνακας και μετά την τελετή συμπεριφορά του προς εμάς κατά την ημέρα εκείνη αφ' ετέρου δε η ιδέα ότι ακριβώς, μετά τη δοξολογία εκείνων θα με κατευοδώνετε στη Λεμεσό, όπου εκαλούμουν να αποδείξω τα δεινοπαθήματα του ανάξια πάσχοντος Κυπριακού λαού, των οποίων την πραγματικότητα μόνος ο τότε Κ. Αρμοστής αγνοούσε, επάγωνε το μειδίαμα στα χείλια μας.

Αλλ' εκείνα πέρασαν και πέρασαν ανεπιστρεπτί. Είμαστε βέβαιοι. Θεός φυλάττει την βασίλισσα. Ζήτω το βρετανικό Έθνος. Ζήτω ο Γλάδστων, Αρτιγκων, Γράμβιλ και ζήτω όλοι οι φιλελεύθεροι.